

DOUĂ TOPOARE DE ARAMĂ ENEOLITICE DESCOPERITE ÎN JUD. GORJ

DE

PETRE GHERGHE

Pe raza comunei Turceni, satul Turcenii de Jos, în punctul numit de localnici „La Ciulpan”, într-o surpătură a malului Jiului, locuitorul Dumitru Avram a descoperit întâmplător, în vara anului 1939, un topor de aramă de tipul celor cu brațele „în cruce” (fig. 1) în amestec cu foarte multe „bucăți de cioburi groase”¹.

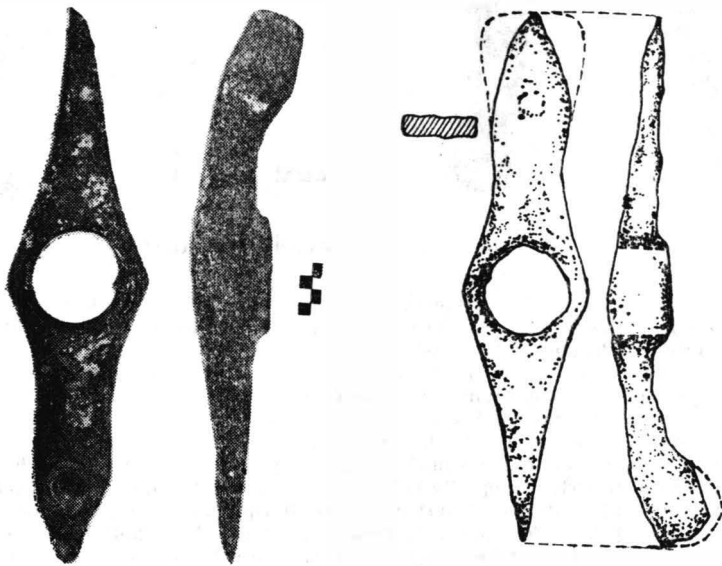

Fig. 1. Topor de cupru descoperit la Turcenii de Jos.

Tubul de înmănușare este prevăzut cu un manșon inelar reliefat spre partea inferioară a toporului, iar pe laterale prezintă două fisuri orientate spre interior, probabil o defecțiune de turnare. În momentul descoperirii toporul era acoperit cu un strat de patină verde, care, cu timpul, a dispărut, în bună parte datorită faptului că descoperitorul i-a deformat brațele, folosindu-l ca „ciocan de lipit”.

Lung. 0,20 m; greutate 0,515 kg.

Acum piesa se găsește în colecția Școlii generale din Turcenii de Sus.

¹ Fragmentele ceramice nu s-au mai păstrat. Deplasându-ne la locul descoperirii împreună cu Dumitru Avram, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitate, am constatat că locul respectiv fusese distrus în totalitate de apa Jiului.

Un alt topor de aramă cu brațele „în cruce”, dar de dimensiuni mai mici, s-a descoperit întâmplător pe raza comunei Urdari, satul Fintinele, în punctul numit de localnici „Gorgane”, cu ocazia săpării unei gropi pentru un stîlp de înaltă tensiune. Din discuțiile purtate

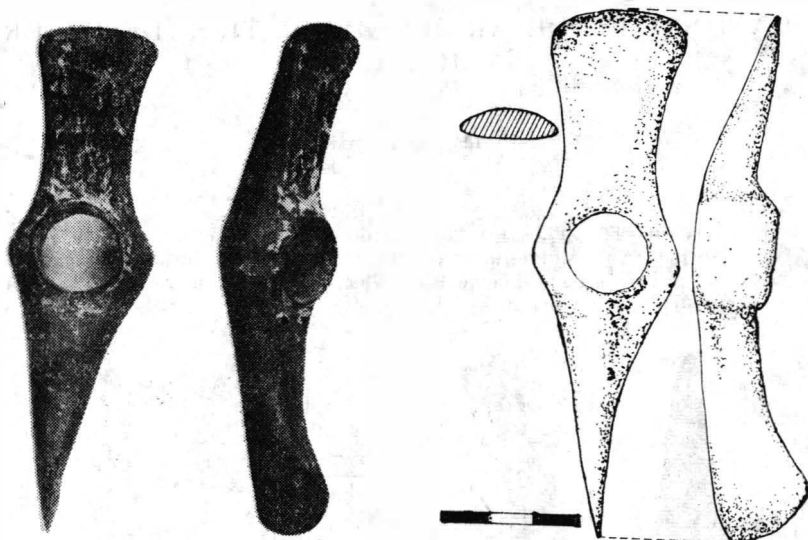

Fig. 2. Topor de cupru descoperit la Fintinele.

în 1976 cu deținătorul toporului, profesorul Aristică Puculete², a rezultat că acesta a fost găsit la o adâncime de circa 1,20 m de la nivelul actual al solului și pe lângă el nu s-au găsit materiale de interes arheologic.

Toporul este bine conservat de un strat de patină de culoare maronie, are brațele dispuse în cruce, iar profilul longitudinal este ușor curbat.

Lung. 0,116 m; greutatea 0,155 kg.

Toporul se găsește acum în colecția Școlii generale din Urdari.

Avînd în vedere caracterul întâmplător al descoperirilor sintem limitate la considerații de ordin tipologic. Topoarele descoperite la Turcenii de Jos și Fintinele aparțin formelor evaluate de topoare cu brațele „în cruce” și se încadrează în tipul Jászladány³. Analogii mai apropiate se constată la piesele descoperite la Poiana-Căzănești (Mehedinți)⁴, Obogeni, comuna Stoilești (Vâlcea)⁵, Coțofenii din Dos (Dolj)⁶, Padina Mare (Mehedinți)⁷, Drobeta—Turnu Severin⁸ și altele. Cronologic aceste topoare au fost atribuite perioadei eneolitice și anume etapei corespunzătoare culturilor Bodrogkeresztur și Cucuteni (fazele AB₂ și B)⁹. În Oltenia ele pot fi puse în legătură cu cultura Sălcuța, fără a putea preciza faza (III sau IV).

Descoperirea acestor topoare în Gorj și atribuirea lor culturii Sălcuța este o dovadă în plus că asemenea piese au avut o arie largă de răspîndire și reprezintă un punct culminant al activității metalurgiei aramei în eneolitic¹⁰.

² Mulțumim încă o dată profesorilor Aristică Puculete și Dinu Savu pentru amabilitatea cu care ne-au pus la dispoziție toporul.

³ A. Vulpe, SCIV, 24, 1973, 2, p. 224, fig. 2/13; idem, *Die Äxte und Beile in Rumänien*, II, Mîinchen, 1975, p. 39.

⁴ E. Tudor, SCIV, 23, 1972, 1, p. 26, fig. 1/6.

⁵ Gh. I. Petre, SCIVA, 27, 1976, 2, p. 261, fig. 1/1.

⁶ A. Vulpe, *op. cit.*, nr. 115.

⁷ O. Toropu, RevMuz, 2, 1965, p. 167; A. Vulpe, *op. cit.*, nr. 114.

⁸ A. Vulpe, *op. cit.*, nr. 112, 113.

⁹ Bibliografie la A. Vulpe, SCIV, 15, 1864, 4, p. 457—466; idem, *Äxte und Beile...*, II, p. 45; idem, SCIV, 24, 1973, 2, p. 226 și urm.; E. Tudor, SCIV, 23 1972, 1, p. 19 și urm.

¹⁰ A. Vulpe *op. cit.*, p. 234.

DEUX HACHES EN CUIVRE ÉNÉOLITHIQUES DÉCOUVERTES
DANS LE DÉP. DE GORJ

RÉSUMÉ

Dans les communes Turceni, village Turcenii de Jos, et Urdari, village Fintinele département de Gorj, on a découvert par hasard deux haches en cuivre avec les bras « en croix », qui appartiennent au type Jászldáuy, époque énéolithique.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Hache en cuivre découverte à Turceni de Jos.

Fig. 2. Hache en cuivre découverte à Fintinele.